

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CIII. Pater filium emancipans habet medietatem vsusfructus bonorum aduentitiorum filii, quæ tempore emancipationis possidebat, etiamsi illam sibi expressè non reseruauerit. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

4 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerij,

Couar. lib. 2. variar. resol. c. 14. n. 2. versic. postremo oportune queritur.

9 Sed hoc intelligendum est quando agitur de liberatione conuenta favore partis, pro administratione præterita, de qua loquitur, & intelligendus est text. in d. l. Aurelius, §. Titius, ff. de liber. legat. ut notauit Castrenf. consil. 467. n. 8. col. penult. versic. nunc circa quartum, vol. 2. Alciat. in tract. de presumpt. regul. 1. presumpt. 9.

10 Quoad verò administrationem futuram, non potest fieri conuentio per quam pater admittatur ad abutendum, & dissipandum bona donata, in præiudicium vxoris, & liberorum, quibus jus quæsitum est per donationem factam in contractu matrimonii: Guid. Pap. decis. 145. col. 2. n. 2. versic. sed his non obstantib. Franch. decis. 205. num. 1. & sequent. & decisio 436. num. 4. Rot. decis. 493. num. 11. part. 4. rom. 2. & decis. 44. part. 6. recent. & 114. num. 1. part. 7. ratione cuius juris acquisiti vxori & liberis, non potest fieri aliquod pactum, vel conuentio in præiudicium pactorum matrimonialium: Robert. rer. judic. lib. 1. c. 2. Quod tamen sic intelligi debet ut procedat, quando per donationem jus fuit quæsitum liberis uti liberis, secus si vii hæredibus: ex notatis infra, capite 144. num. 4. & sequentib. Et sic etiam intelligenda sunt quæ dicuntur infra, c. 168. n. 25. & seq. Vel nisi donatarius alienaret in fraudem, vel per clandestinas repromissiones: Robert. d. lib. 1. c. 2.

11 Casus iste maxime nostro conuenit, quia si agatur de administratione per patrem facta ante donationem filio factam, pater liberatus est per clausulas amplissimas in dicto instrumento donationis contentas: per text. in dicta l. Aurelius, §. Titius, ff. de liberat. legat. quem ad alios etiam affines extendit Sord. consil. 112. n. 89. & quamquam neque hoc ita simpliciter intelligi debeat, sed eo dumtaxat casu, quo Iudex ita faciendum esse arbitratus fuerit, ut expresse habetur in d. §. Titius, in illis verbis, Responsi, eum cui notio est, estimaturum: & ita notat Menoch. de arbitr. d. casu 209. n. 27.

12 Sed quoad administrationem futuram, tale pactum liberatorium comprehendit quidem liberationem à scrupulosa, non tamen à culposa & dolosa bonorum administratione: Muñoz in tract. de ration. cap. 5. n. 28. versic. contrariam. Sed non excludit patrem à præstatione doli, seu fraudis future, cuius remissio & liberatio non valet, quantumuis verbis amplissimis facta: dolus enim futurus non potest remitti: leg. conueniri, ff. de pact. dotalib. Bartol. in d. l. Aurelius, §. Caius, ff. de liber. legat. & in specie de patre, qui habet administrationem cum liberatione ab omni reliquatu, cum verbis amplissimis, quod non censeatur liberatus à fraudulenta, vel dolosa administratione futura, tradit Alciat. dicta presumpt. 6. n. 1. & 2. Castrenf. d. consil. 468. versic. tunc circa quartum, vol. 2. & bene explicat Mantie. de con. jectur. lib. 9. tit. 8. n. 21. in nouis.

Applicando igitur dictas conclusiones ad casum nostrum, dicendum est, quod si pater negligenter se gesserit in administratione bonorum donatorum, non poterit in aliquo teneri erga filium suum donatarium: sed si fraudulenter egerit, pecunias ex nominibus exactis, aut ex mobilium venditione prouenientes in proprios vsus conuertendo, & ex iis soluendo legitimis aliorum liberorum, à quibus tamen franca & immunita reddere bona donata promiserat; & sic contraveniendo pacto matrimonii, per quod jus vxori & liberis quæsitum fuerat, ut supra dictum est, tenebitur omni-

no de his pater erga filium donatarium, ratione fraudis factæ in præiudicium donatariorum, in qua pater expresse promisit bona donata fore immunita à solutione legitimarum; quousque licet simpliciter promississet bona fore immunita ab omnibus oneribus, donatarius tamen non deberet contribuere ad solutionem legitimarum, prout nouissime iudicatum testatur Claudius de Henrys in sua recollectione arrestorum, post hæc præta visus, lib. 4. cap. 6. n. 91. contra Maynard. lib. 4. cap. 93.

Et si aliter diceremus, sequeretur reuocatio donationis prædictæ facta in eodem contractu, & in eodem instanti, quæ tamen correctio & reuocatio de jure nunquam præsumitur: l. nam ad ea &c. de condit. & demonstrat. quia facta conuentione quod bona donata essent libera à debitis & legitimis, tamen filius donatarius & proprietarius debitorum & legitimis solueret de bonis donatis, & sic pater administrator locupletaretur cum jactura filii, vxoris, & liberorum ipsius, quia medietas donata non esset franca & immunita à legitimis, cum tamen de jure tunc etiam in casibus, in quibus per liberationem amplissimam tutor liberatur à dolo etiam præsumpto, tamen liberationem non consequitur, quando factus est locupletior, Gail. §. legatum, q. 40. n. 7. & 8. vers. quamuis conuentionem teneat. Et idem tradit Mantie. de con. jectur. lib. 9. tit. 8. n. 75. in nouis, plures allegat & sequitur Cyprian. controuers. 73. num. 32. & 34. ubi dicitur non posse negari quin ad sit manifestus dolus quando administrator non restituit quod ad ejus vitam pertinet: & in omnem casum, omnes aduocati, quod ubi administrator fuit factus locupletior, tamen obstante quacumque liberatione, licet non restitueret, tamen teneretur ad illius restitutionem: Quamuis in tract. de tutor. n. 207. cum alijs ibidem per Cyprian. allegatis.

CAPUT CIII.

Pater filium emancipans habet medietatem usufructus bonorum aduentitiorum filii, quæ tempore emancipationis pertinet, etiam si illam sibi expresse non seruauerit. Torum tamen usufructum seruare potest. Quid si agatur de hereditate delata, sed non agnita? Et ut per retentionem dotis matris pater censeatur matris hereditatem adiacere nomine filiorum? Quoad verò bonorum filium post emancipationem quousque nullus patri quæritur usufructus, etiam si illum sibi expresse seruauerit.

S V M M A R I V M.

- 1 Liberi nati post filii emancipationem, sunt in potestate aui emancipantis eorum patrum.
- 2 Pater emancipans filium habet de jure medietatem usufructus bonorum aduentitiorum filii tempore emancipationis, etiam matris, nisi ad sit conuentio in contrarium.
- 3 Ampliatur hoc procedere, etiam si pater emancipans nihil sibi seruauerit.
- 4 Pater filium emancipans potest sibi retinere medietatem, & integrum usufructum bonorum aduentitiorum.

ventitiorum, quæ filius habebat tempore emancipationis.

- 5 Pater filium emancipans non habet medietatem usufructus bonorum filio tempore emancipationis delatorum, sed nondum agnitorum.
- 6 Pater nomine filii censetur adivisse maternam hereditatem per retentionem dotis materna: sed vide num. 11.
- 7 Quod procedit, si filius sit in infantia constitutus, quia tunc pater sine filio potest adire hereditatem illi delatam: secus si sit major infans.
- 8 Maxime autem quando dos non consistit in bonis stabilibus; quia multo minus censetur per patrem adita hereditas matris, per retentionem dotis factam à patre.
- 9 Retentio dotis maternæ censetur facta per patrem potius propter usufructum sibi competentem, quam animo adeundi illius hereditatem nomine filiorum.
- 10 Quoties potest desumi alia conjectura, pater præsumitur potius dotem maternam alio animo retinuisse, quam adeundi matris hereditatem nomine filiorum.
- 11 Verius est, quod per retentionem dotis materna non censetur pater adire hereditatem matris nomine filiorum.
- 12 Nisi aliunde probetur, patrem adivisse hereditatem uxoris nomine liberorum, non habebit medietatem usufructus dotis maternæ delatæ ante emancipationem, & post eam aditæ.
- 13 Bona acquisita à filio post emancipationem, pertinent ad filium tam quoad proprietatem, quam quoad usufructum, quamvis pater emancipans sibi illum usufructum expresse reservaverit.
- 14 Usufructus medietatis bonorum, quæ filius tempore sua emancipationis habebat, durat etiam post mortem filii emancipati, quamvis ille reliquerit liberos supersites.

In instrumento emancipationis filii facta fuit per patrem expressa reservatio ad sui favorem, administrationis, & usufructus omnium bonorum per ipsum filio suo donatorum, & aliorum, quæ ipse habuerat tam à matre, quam ab avunculo, ut de illo facere, & ad libitum disponere posset, tam in vita, quam in morte. Quodque dictus pater remaneat liberatus ab omni administratione, & præstatione reliquorum, & aliis prout continetur in contractibus primi, & secundi matrimonii dicti filii.

In contractu verò primi matrimonii ejusdem filii, idem pater donavit ipsi medietatem omnium bonorum suorum, reservatis sibi fructibus, & libera administratione, modo quo supra, in contractu emancipationis descripto.

Hæc donatio ratificata fuit in contractu secundi matrimonii, defuncta prima uxore celebrati, & de novo facta, adjectis tamen nonnullis substitutionibus, & oneribus, in prima donatione non contentis.

Et præterea dictus pater in hoc secundo contractu matrimonii donavit eidem filio suo omnes acquisitiones per ipsum faciendas, jure præcipui, & tam quoad proprietatem, quam quoad usufructum, absque onere collationis, vel imputationis: Promittens filium suum emancipare, casu quo præsens donatio, & remissio valida non esset.

His suppositis, quaeritur utrum pater qui in contractu matrimonii filio suo donaverat quidquid ac-

Sanlegerii quest. & resol. civil. T. II. P. II.

quirere posset, promittendo pro majori validitate ipsum emancipare, novas condiciones potuerit adjicere? † maxime in præjudicium filiorum substitutionum, qui post emancipationem nati sunt, (& per consequens ab avi potestate liberati, juxta text. in §. illud autem, versic. quod si post emancipationem, Insit. quib. mod. jus patr. pot. solvit.) quia fructus reservati ad istos liberos jure proprio post mortem patris pertinebant in vim substitutionis apertæ in eorum favorem.

Et ut hujus dubii decisio certior haberi possit, quædam supponenda sunt, ex quibus difficultas quaestionis majori cum facilitate explanabitur.

Itaque supponendum in primis est, magnam esse differentiam inter bona acquisita ante emancipationem filii, & acquirenda post emancipationem. Siquidem de jure communi, cessante conventionem in contrarium, pater habet medietatem usufructus bonorum, quæ filius tempore emancipationis acquisiverat, videlicet tam bonorum maternorum, quam aliorum adventitiorum: per text. in l. cum oportet 6. §. nunc autem, C. de bon. qua lib. l. si viva matre, C. de bon. mater. & in §. hoc quoque, Insit. per quas pers. nobis acquirit, & fusè exponit Hippolyt. Riminal. in d. §. hoc quoque, n. 2. & 23. fol. mibi 681. ubi probat hoc procedere tam in bonis maternis, quam in aliis quibuscumque adventitiis. Et explicat Valentin. Fosterus in tract. de success. ab intest. lib. 7. cap. 20. num. 3. Lud. Roman. singul. 547. Acacius in tract. de privil. patr. potest. privil. 4. cap. 1. num. 5. & privileg. cod. cap. 5. num. 5.

Quod procedit etiam si pater emancipans filium nihil sibi reservaverit; habet enim nihilominus dimidiam partem usufructus adventitiorum tempore emancipationis acquisitionum, ex potestate legis sibi delatam: per textum expressum in dicto §. cum autem, & sic intelligendus est Boër. decis. 172. n. 35. & Papon. lib. 7. tit. 1. arrest. 25. & si aliter intelligerentur, repugnarent textui expresso in dicto §. nunc autem, & in dicto §. hoc quoque.

Sed duæ emergunt circa casum nostrum quaestiones. Prima est, cum lex solam usufructus acquisitionum medietatem patri deferat, utrum ipse possit retinere totum usufructum acquisitionum, prout dictus pater donator, & emancipans integrum illum retinuit.

Hanc difficultatem pauci DD. tangunt; sed concludendum est, quod pater potest totum usufructum adventitiorum tempore emancipationis acquisitionum sibi per pactum expressum reservare: ita clarè docet Castren. in dicta l. si viva matre, n. 3. C. de bon. mater. ibi, Nisi per pactum eam sibi reservet.

Secunda difficultas, Quid dicendum de bonis maternis delatis, sed quorum aditio facta non fuit? Hanc quaestionem tractat Corn. consil. 42. n. 7. & 8. vol. 3. ubi concludit non sufficere hereditatem maternam fuisse delatam filio, ut dicatur esse de bonis acquisitionis tempore emancipationis, sed requiri aditionem. Quia quoad acquisitionem inspicitur tempus aditionis, non autem tempus hereditatis delatæ.

Sed in casu proposito cessare videtur difficultas; quia satis adita dicitur per patrem nomine filii materna hereditas per retentionem dotis maternæ, & per reservationem dicti usufructus bonorum maternorum, quæ esset inutilis, nisi supponeretur aditio maternæ hereditatis: nemo autem præsumitur actum inutilem & frustratorium facere voluisse. Et quod sola retentio dotium inducat aditionem hereditatis maternæ, docet Surd. consil. 244. n. 10. & decis. 140. n. 1. Natt. consil. 74. n. 10. & 11.

A 3

Verùm

6 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

- 7 Verum hic sustinendum est, imò concludendum, quod si aliunde non appareat de aditione hereditatis maternæ facta per patrem; non sufficit sola retentio dotis, maxime in pecunia consistentis, ad hoc ut materna hereditas adita censeatur, cum præsumptio aditionis cesset in patre quando filius non est in infantia constitutus, quia dum agitur de infante, solus pater potest adire pro filio, l. si infans, C. de iur. delib. & de infante loquuntur Surd. & Nat. in locis citat. At verò quando agitur de filio excedente annos infantie, sola detentio dotis maternæ non operatur aditionem, cum pater solus pro filio majore infantia adire non possit: Surd. dicta decis. 140. num. 10. † maxime quando agitur de dote consistente in pecunia, non autem in bonis stabilibus: Surd. ibid. num. 11. dicta decis. 140. & Costa de rata quæst. 205. num. 1.
- 9 Quod multo magis comprobatur ex eo, quod pater poterat retinere dotes maternas, non animo adeundi, sed ratione usufructus quem in illis habebat; quo casu non præsumitur aditio ex tali retentione dotis facta per patrem: Gratian. discept. forens. cap. 627. n. 26. quem sequitur Hodiern. ad Surd. dicta decis. 140. n. 19. † Et generaliter cessat præsumptio aditionis oriens ex retentione dotis, quoties potest alia adesse causa retentionis: Cypyc. Latr. decis. 13. n. 10. Iusta autem retentionis causa est, quando pater habet usufructum dotis, quia hic spectat ad patrem, quamvis filius adire nollit: l. cum non solum, C. de bon. qua lib. Hodiern. ubi supra.
- 11 Neque hoc casu obstat retentio usufructus bonorum maternorum facta per patrem: quia in jure verum non est, quod per huiusmodi retentionem inducatur aditio maternæ hereditatis, cum etiam illa non aditæ usufructus pertineat ad patrem: dicta l. cum non solum, C. de bon. matern. Caenill. de Medic. cons. 98. n. 23. Hodiern. ad l. hac editali, C. de secund. nupt. quæst. 35. n. 28.
- 12 Si igitur non constet aliunde, patrem maternam hereditatem filio delatam adivisse, talis hereditas non erit numeranda inter bona acquisita, sed inter acquirenda, ratione quorum non potuit fieri reservatio usufructus per patrem in actu emancipationis, ut mox probabitur.
- 13 Deveniendò igitur ad secundum casum, qui versatur circa bona acquirenda post emancipationem, certissimum est, & communi DD. calculo receptum, bonorum huiusmodi post emancipationem acquirentium usufructum omnino spectare ad filium emancipatum, etiam si pater talium bonorum usufructum sibi integrè reservasset, quia talis reservatio uti erronea, & facta contra naturam emancipationis non valet, & ea non obstante, totus & integer usufructus bonorum post emancipationem acquirentium pertinet ad filium emancipatum: ut docet Oldrad. consil. 214. Dyn. consil. 12. & ibi Addit. in fine, Hippolyt. de Matril. singul. 518. Petr. Gerar. singul. 76. n. 2. Vivius opinione 604. Bertrand. consil. 10. n. 11. vol. 6. & consil. 317. n. 3. & 4. vol. 3. p. 2.
- His ita constitutis, facilis est resolutio quaestionis propositæ. Primò, quod attinet ad bona acquisita ante emancipationem per filium, licet cessante expressa reservatione pater habuisset dumtaxat medietatem usufructus huiusmodi bonorum, tamen quia pater sibi in totum illum reservavit, totus usufructus pertinet ad patrem super dictis bonis ante emancipationem quaesitis.
- Secundò, quod attinet ad quaesita post emancipationem, inter quæ numerantur bona materna, & alia hereditaria, (si non constet de aditione hære-

ditatis facta per patrem) totius illorum usufructus pertinet ad filium ex dispositione legis, adeo ut si non constet de aditione hereditatis facta ante emancipationem, bona à matre, & ab avunculo prodeuntia, tanquam adventitia & quaesita post emancipationem, licet ante illam delata, acquirantur filio emancipato, tam quoad proprietatem, quam quoad usufructum.

Tertiò, quod huiusmodi acquisitioni non obstat reservatio facta per patrem, quatenus bona numerentur inter acquirenda; cum superius probatum fuerit, reservationem usufructus super bonis acquirendis factam per patrem, nullam esse & invalidam.

Quartò, resultat ex præmissis, nullam adesse contrarietatem inter donationem, & emancipationem, cum donatio loquatur de usufructu bonorum acquisitorum, emancipatio verò loquatur de usufructu super bonis acquirendis.

Quintò, sequitur ex præmissis, dictum usufructum paternum durare etiam post mortem filii, & in præjudicium liberorum, sive superius de filio nepotum; quia de jure usufructus patri delatus non finitur per mortem filii, nisi pater occurrat in aliqua parte hereditatis cum filio, l. si fin verò, C. ad Trebell. & leg. fin. in fine, Cod. de de success. leg. 3. C. de bon. qua lib. & §. fin. de usufruct. Benedict. in cap. Raynium de regim. in verbo, & uxorem nomine Adelaum, n. 33. decis. 172. num. 3.

Et ex his resolutæ remanent omnes quaestiones propositæ.

CAPUT CIV.

Quomodo dos ad patrem soluto matrimonio reverfa dividatur inter liberos, post mortuo ab intestato. Et utrum filius hereditatem conferendo solam dotis actionem De immmissione deneganda quando vatus habet detractiones faciendo utrum fideicommissarius possit illi ferre in pecunia invito gravato. De descriptione cessante, durante tempore quo gravatus possidet. Et utrum in divisione hereditatis, cohæres possidet tota pro indiviso, possit, in vitis creationibus alterius cohæredis, imputare in sua portionem bona alienata pro pretio, si facta fuit alienatio sine fraude.

S V M M A R I V M.

- 1 Dos redit ad patrem, soluto matrimonio per mortem mariti.
- 2 Dos ad patrem reversa dividitur aequaliter inter liberos, patre ab intestato mortuo.
- 3 Filia patri succedens, solam actionem ad rem conferre tenetur.
- 4 Testamentum, in quo filia est præterita à patre, credebatur illam esse mortuam, est nullum, per errorem, & non valet per clausulam codicillarem.
- 5 Deneganda est immissio fideicommissarii, quando ultra legitimam & Trebellianicam facienda sunt alia detractiones.